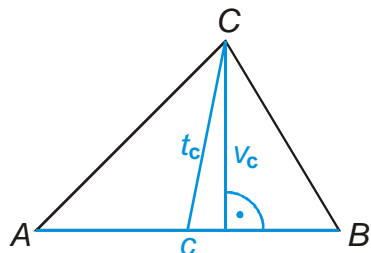

3.6.12 Konstrukce trojúhelníků II

Předpoklady: 030611

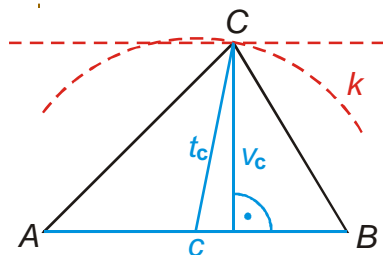
Př. 1: Sestroj trojúhelník ABC , je-li dáno: $c = 8 \text{ cm}$, $v_c = 4 \text{ cm}$, $t_c = 5 \text{ cm}$. Platí v trojúhelnících (obecně) nějaký vztah mezi délkou výšky a těžnice u stejného vrcholu?

Rozbor

Narýsujeme úsečku AB , $|AB| = c = 8 \text{ cm}$. Hledáme bod C :

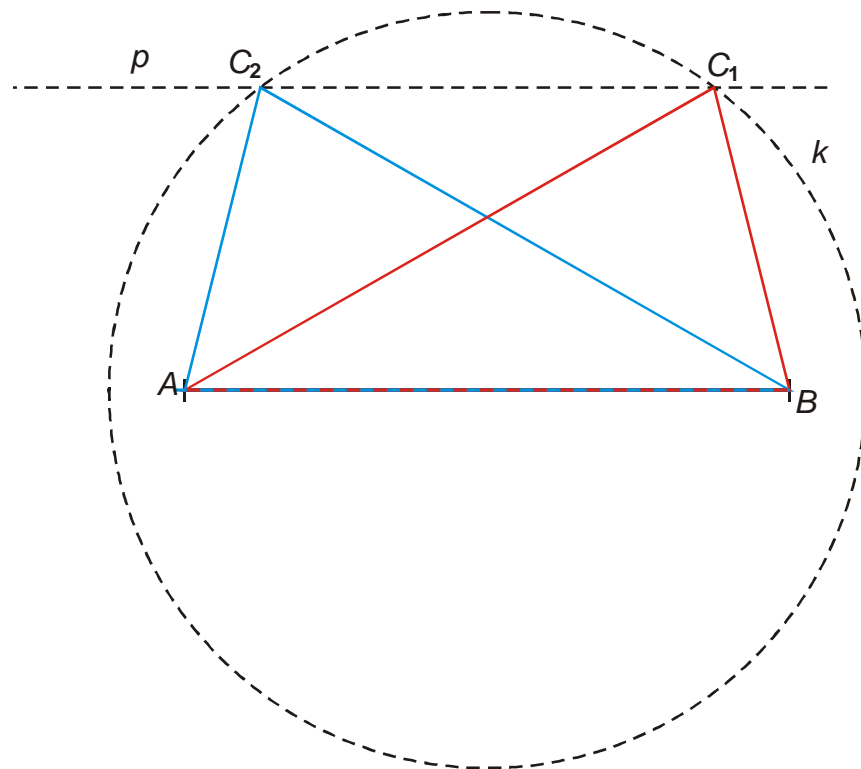
- známe výšku $v_c \Rightarrow$ bod C leží ve vzdálenosti 4 cm od přímky $AB \Rightarrow$ bod C leží na přímce rovnoběžné s přímkou AB vzdálené 4 cm,
- známe těžnici $t_c \Rightarrow$ bod C leží ve vzdálenosti 5 cm od středu strany $AB \Rightarrow$ bod C leží na kružnici $k(S_{AB}; t_c = 5 \text{ cm})$.

Postup konstrukce

1. úsečka AB , $|AB| = c = 8 \text{ cm}$.
2. kružnice $k(S_{AB}; t_c = 5 \text{ cm})$
3. přímka p , $p \parallel AB$ ve vzdálenosti $v_c = 4 \text{ cm}$.
4. bod C , $C = k \cap p$
5. trojúhelník ABC

Konstrukce

Zkouška správnosti

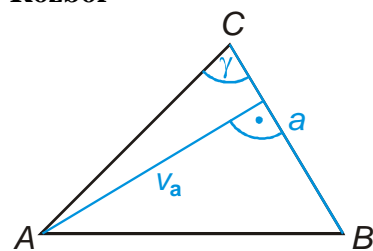
Výsledek odpovídá zadání (u obou trojúhelníků souhlasí všechny tři zadané velikosti).

Diskuse

Příklad má dvě řešení vždy, když je výška kratší než těžnice (pak má kružnice k s přímkou p dva průsečíky). V případě, že se obě velikosti rovnají, existuje jenom jeden průsečík (jediné řešení), kterým získáme rovnoramenný trojúhelník.

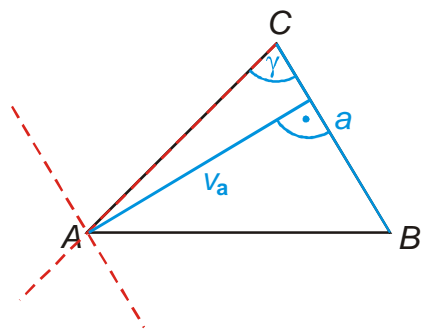
Př. 2: Sestroj trojúhelník ABC , je-li dáno: $a = 6$ cm, $\gamma = 60^\circ$, $v_a = 4$ cm.

Rozbor

Narýsujeme úsečku BC , $|BC| = a = 6$ cm. Hledáme bod A :

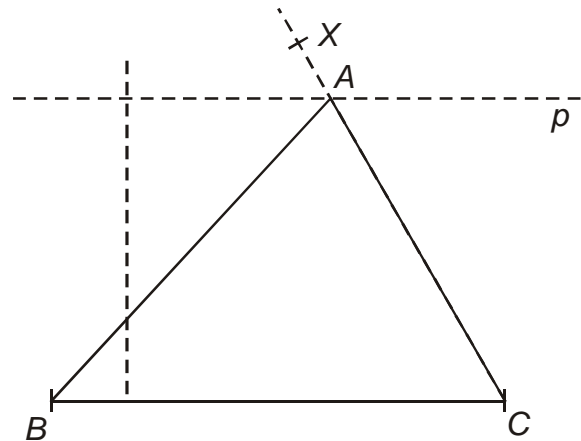
- známe výšku $v_a \Rightarrow$ bod A leží ve vzdálenosti 4 cm od přímky $BC \Rightarrow$ bod A leží na přímce rovnoběžné s přímkou BC vzdálené 4 cm,
- známe úhel $\gamma \Rightarrow$ bod A leží na polopřímce CX , která s úsečkou BC svírá úhel 60° .

Postup konstrukce

1. úsečka BC , $|BC| = a = 6 \text{ cm}$.
2. polopřímka CX , $|\sphericalangle ACX| = \gamma = 60^\circ$
3. přímka p , $p \parallel BC$ ve vzdálenosti $v_c = 4 \text{ cm}$.
4. bod A , $A = CX \cap p$
5. trojúhelník ABC

Konstrukce

Zkouška správnosti

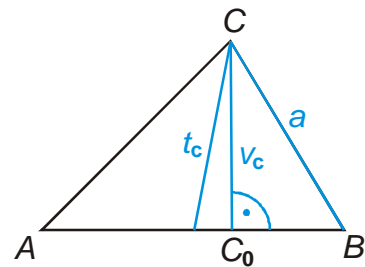
Výsledek odpovídá zadání.

Diskuse

Příklad má vždy jedno řešení (přímka p se protne s polopřímkou CX vždy v jednom bodě).

Př. 3: Sestroj trojúhelník ABC , je-li dáno: $a = 5 \text{ cm}$, $t_c = 4,5 \text{ cm}$, $v_c = 4 \text{ cm}$.

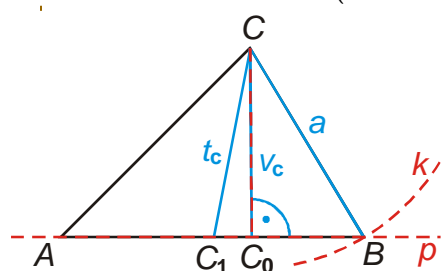
Rozbor

Narýsujeme úsečku CC_0 , $|CC_0| = v_c = 4 \text{ cm}$. Hledáme bod B :

- leží na přímce p , která je kolmá na úsečku CC_0 (kvůli kolmosti výšky v_c na stranu B),

- leží na kružnici $k(C; 6 \text{ cm})$ (kvůli straně a).

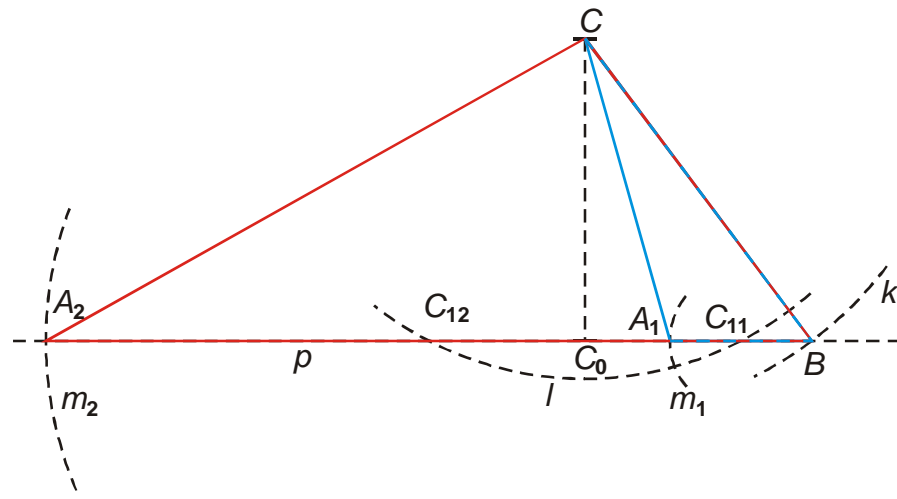

Poté najdeme na přímce p i bod C_1 a s jeho pomocí bod A .

Postup konstrukce

1. úsečka CC_0 , $|CC_0| = v_c = 4 \text{ cm}$.
2. přímka p , $C_0 \in p$; $p \perp CC_0$
3. kružnice $k(C; a = 5 \text{ cm})$
4. bod B , $B = k \cap p$
5. kružnice $l(C; t_c = 4,5 \text{ cm})$
6. bod C_1 , $C_1 = l \cap p$
7. kružnice $m(C_1; |C_1B|)$
8. bod A , $A = m \cap p$
9. trojúhelník ABC

Konstrukce

Zkouška správnosti

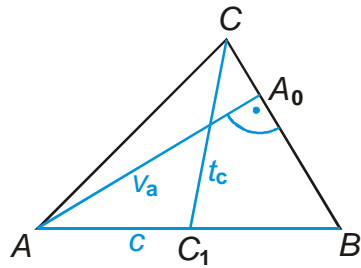
Výsledek odpovídá zadání.

Diskuse

Příklad má dvě řešení (pokud je délky těžnice t_c a strany a větší než velikost výšky v_c a velikost strany a se nerovná délce těžnice t_c). Pokud je délka těžnice t_c shodná s velikostí výšky v_c a velikost strany a se nerovná délce těžnice t_c , je řešení pouze jedno.

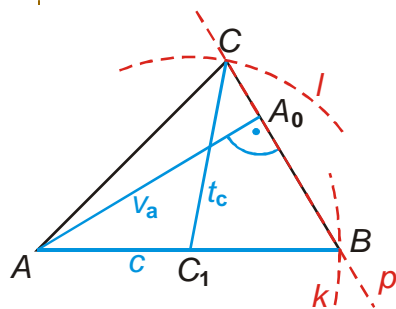
Př. 4: Sestroj trojúhelník ABC , je-li dáno: $c = 7 \text{ cm}$, $t_c = 5 \text{ cm}$, $v_a = 4 \text{ cm}$.

Rozbor

Narýsujeme úsečku AA_0 , $|AA_0| = v_a = 4 \text{ cm}$. Hledáme bod B :

- leží na přímce p , která je kolmá na úsečce AA_0 (kvůli kolmosti výšky v_a na stranu a),
- leží na kružnici $k(A; 7 \text{ cm})$ (kvůli straně c).

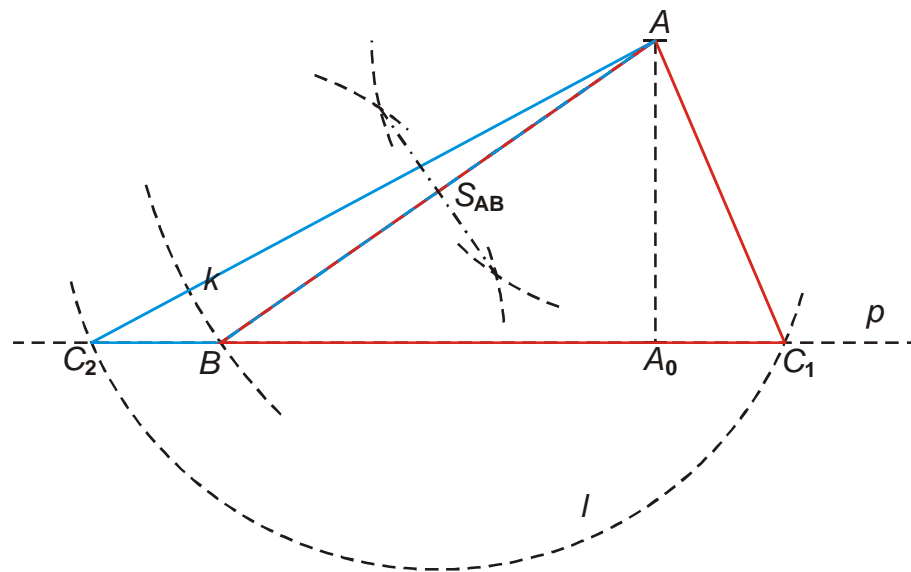

Vrchol C najdeme na přímce p pomocí kružnice $l(S_{AB}; t_c = 5 \text{ cm})$.

Postup konstrukce

1. úsečka AA_0 , $|AA_0| = v_a = 4 \text{ cm}$.
2. přímka p , $A_0 \in p$; $p \perp AA_0$
3. kružnice $k(A; c = 7 \text{ cm})$
4. bod B , $B = k \cap p$
5. kružnice $l(S_{AB}; t_c = 5 \text{ cm})$
6. bod C , $C = l \cap p$
9. trojúhelník ABC

Konstrukce

Zkouška správnosti

Výsledek odpovídá zadání.

Diskuse

Příklad má dvě řešení.

Shrnutí: V příkladech, ve kterých známe výšku se často vyplatí rýsovat nejdříve ji.